

Παναγιώτης Τσόπελας, Νικολέτα Σουλιώτη

Ε.Ο.Ι.Α.Γ.Ε.-Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων, Τέρμα Αλκμάνος, 115 28 Αθήνα

Γενικά για την ασθένεια

Χιλιάδες δένδρων πλατάνου έχουν νεκρωθεί από την ασθένεια του «μεταχρωματικού έλκου» του πλατάνου στην Πελοπόννησο.

Η ασθένεια προκαλείται από το μύκητα *Ceratocystis platani*, που έχει εισαχθεί στην Ευρώπη από την Αμερική.

Στην Ελλάδα βρέθηκε για πρώτη φορά το 2003 στη Μεσσηνία και στη συνέχεια επεκτάθηκε στην Αρκαδία την Ηλεία και την Αχαΐα, ενώ πρόσφατα διαπιστώθηκε και στην Ήπειρο.

Τα δένδρα νεκρώνονται σε ένα έως δύο χρόνια μετά την προσβολή τους από την ασθένεια ανάλογα με το μέγεθός τους.

Η ασθένεια προσβάλλει μόνο πλατάνια και είναι **θανατηφόρος**.
Δένδρα οιοδήποτε μεγέθους και ηλικίας που προσβάλλονται είναι **καταδικασμένα**, γιατί δεν υπάρχει μέθοδος «θεραπείας».

Έχει νεκρώσει ακόμα και υπεραιωνόβια πλατάνια με ογκώδεις διαστάσεις.

Περιοχές που έχει εντοπιστεί η ασθένεια

Η ασθένεια έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις στο Νομό Μεσσηνίας, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει βρεθεί σε αρκετές περιοχές της Αρκαδίας.

Στο χάρτη διακρίνονται περιοχές της Αρκαδίας με προσβολές

Συμπτώματα

Στα αρχικά στάδια τα προσβεβλημένα πλατάνια εμφανίζουν:

Μειωμένη βλάστηση, μικροφυλλία ή/και χλώρωση (κιτρίνισμα) των φύλλων.

Πολύ συχνά παρατηρείται μαρasmus των φύλλων και στη συνέχεια νέκρωση ορισμένων κλάδων.

Στις εστίες προσβολής διακρίνονται συνήθως νεκρά δένδρα και δίπλα τους άλλα δένδρα σε διάφορα στάδια προσβολής, με νεκρούς κλάδους και κιτρινισμένα φύλλα.

Στα μεγάλα δένδρα παρατηρούνται νεκρά κλαδιά συνήθως στη μία πλευρά του δένδρου, ενώ στη συνέχεια η προσβολή επεκτείνεται και στα υπόλοιπα κλαδιά.

Σε μικρότερα δένδρα παρατηρείται ολική νέκρωση του δένδρου μέσα σε μία βλαστική περίοδο.

Στα προσβεβλημένα δένδρα που δεν έχουν νεκρωθεί ακόμα, όταν αφαιρεθεί ο φλοιός, παρατηρείται μεταχρωματισμός του ξύλου σε μορφή λωρίδων χρώματος κυανόμαυρου έως καστανόμαυρου.

Σε εγκάρσια τομή του κορμού ή των κλάδων παρατηρείται μεταχρωματισμός του ξύλου με ακτινική διάταξη, που επεκτείνεται ορισμένες φορές μέχρι το κέντρο.

Διάδοση της ασθένειας

Ο μύκητας εισβάλλει στο δένδρο από **πληγές** στα κλαδιά, τον κορμό ή τις ρίζες.

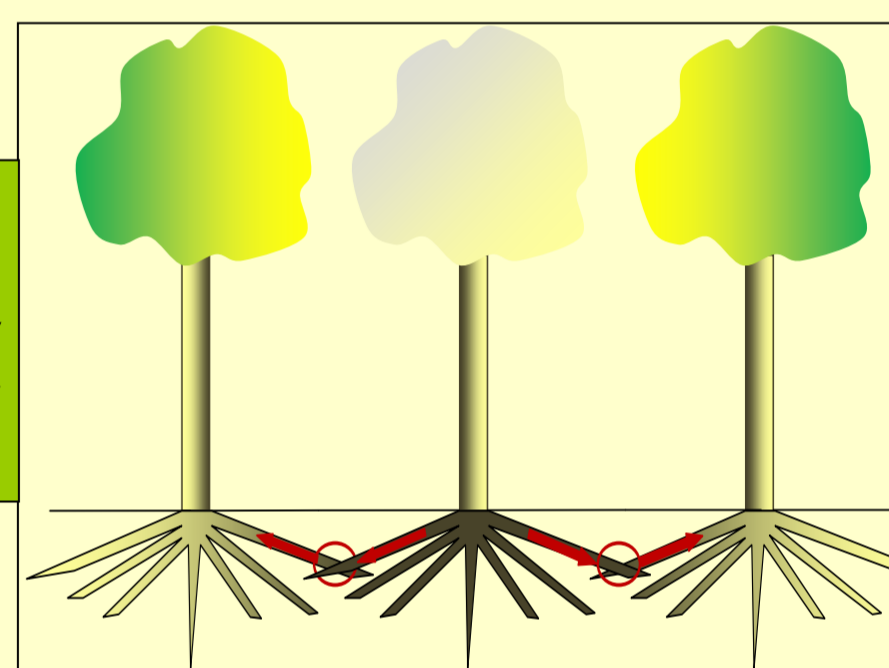
Ο **κυριότερος παράγοντας διάδοσης του παθογόνου είναι ο άνθρωπος**.

Συχνός τρόπος διάσπαρής της ασθένειας είναι με **μολυσμένα εργαλεία** (πριόνια, τσεκούρια κ.λπ.), που έχουν χρησιμοποιηθεί σε προσβεβλημένα δένδρα και στη συνέχεια σε υγιή.

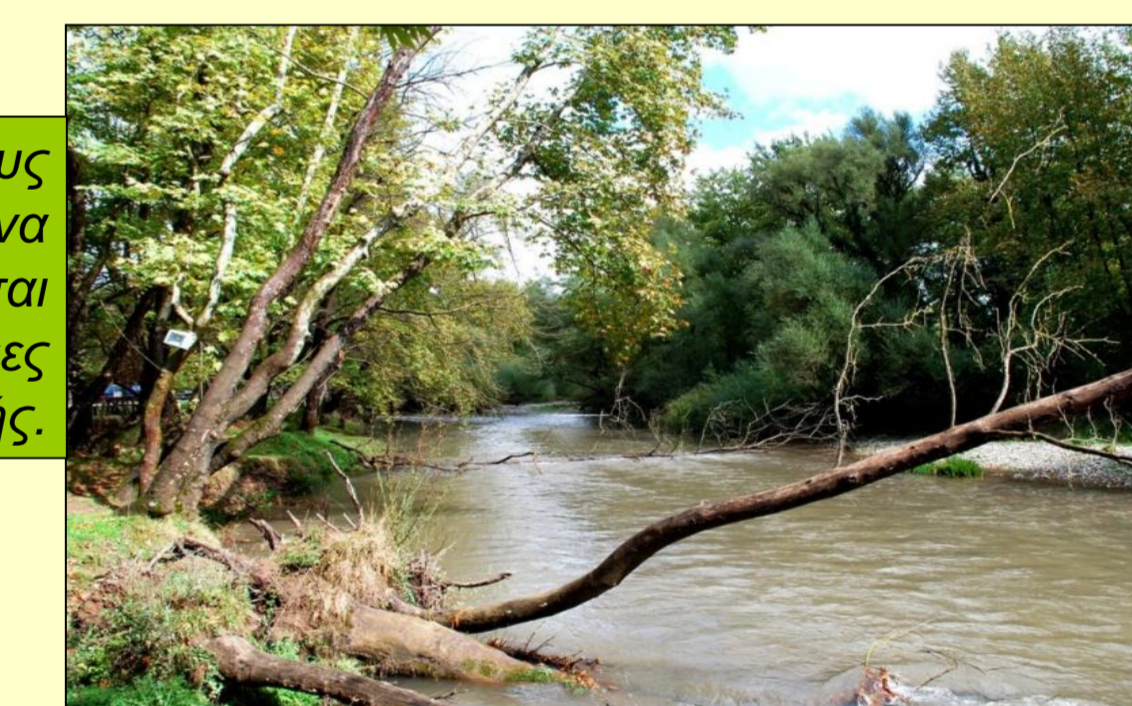

Η ασθένεια διαδίδεται επίσης με **εξοκαπτικά** και γεωργικά **μηχανήματα** που χρησιμοποιούνται σε περιοχές με προσβολές.

Σε κάθε εστία προσβολής, το παθογόνο διαδίδεται υπογειώς από τα προσβεβλημένα δένδρα στα **γειτονικά υγιή** με την επαφή και αναστόμωση των **ρίζων** τους.

Μέσα στα ποτάμια και τους χειμάρρους τα προσβεβλημένα δένδρα σπάζουν και μεταφέρονται με το νερό δημιουργώντας νέες εστίες προσβολής.

Αντιμετώπιση της ασθένειας

Κύριοι στόχοι των μέτρων αντιμετώπισης θα πρέπει να είναι:

- Η **αποφυγή της διάδοσης της ασθένειας σε άλλες περιοχές**.
- Η **προσπάθεια εκρίζωσής ή περιορισμού της σε κάθε περιοχή που εμφανίζεται**.

Η ενημέρωση δημοσίων υπηρεσιών και πολιτών μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην αποφυγή διάδοσης του παθογόνου και στην έγκαιρη διάγνωση της ασθένειας.

Σύμφωνα με την ελληνική και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, σε περιοχές που εντοπίζεται η ασθένεια θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα **καραντίνας**. Σε αυτά περιλαμβάνονται:

- **Απαγόρευση της υλοτομίας, κλάδευσης και με οποιονδήποτε τρόπο πλήρωσης δένδρων πλατάνου.**
- **Απαγόρευση της εισόδου εξοκαπτικών μηχανημάτων και διεξαγωγής χωματουργικών εργασιών (διανοίξεις δρόμων και ρεμάτων, αμμοληψίες κ.λπ.).**

Μηχανήματα που εισέρχονται σε «προσβεβλημένες» περιοχές, πρέπει απαραίτητα να πλένονται και να απολυμαίνονται.

Η **εκρίζωση ή ο περιορισμός της ασθένειας είναι δυνατή σε μικρές εστίες προσβολής**, όταν ο αριθμός των προσβεβλημένων ατόμων είναι περιορισμένος.

Τα μέτρα που λαμβάνονται είναι:

- **Νέκρωση όλων των ζώντων προσβεβλημένων δένδρων πλατάνου καθώς και των γειτονικών τους υγιών σε μια απόσταση τουλάχιστον 15-20 m, με τη χρήση εγκεκριμένων ζιζανιοκτόνων.**
- **Καταστροφή με υλοτομία και με επί τόπου καύση όλων των νεκρών δένδρων.**

Η μεταφορά ξύλου από προσβεβλημένα δένδρα και η οποιαδήποτε χρήση του **ενέχει τον κίνδυνο διάδοσης της ασθένειας και απαγορεύεται**.

Η ασθένεια διαδίδεται συχνά με **δημόσια έργα** και **έργα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης**.

Συμπεράσματα

Η ασθένεια του μεταχρωματικού έλκου του πλατάνου, με την εισόδο της στη χώρα μας, απειλεί με **εξαφάνιση** ένα από τα σημαντικότερα είδη της ελληνικής χλωρίδας. Η εξέλιξη και ταχύτητα διάδοσής της είναι απόλυτα εξαρτώμενη από την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Είναι ευθύνη όλων των πολιτών η εφαρμογή της νομοθεσίας για την προστασία του πλατάνου.

Η προστασία του πλατάνου είναι στα χέρια όλων μας